

Дурман М.О.

Херсонський національний технічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті здійснено комплексний аналіз базових понять та термінів у сфері державної регуляторної політики. Понятійно-термінологічний апарат (поняття, терміни й категорії) відображає специфіку досліджуваного об'єкта, принципи й методи наукового аналізу. Науково-теоретичне обґрунтування інструментарію регуляторної політики держави має враховувати сучасні умови розвитку економіки та інтеграційних процесів. У дослідженні представлені складники регуляторної політики держави, які містять організаційні та правові механізми державного управління, методи формування, здійснення та відстеження результатів реалізації державної регуляторної політики. Визначено, що, незважаючи на наявність спеціалізованого законодавства, в науково-термінологічному апараті регуляторної політики є певні пробіли та недосконалості, пов'язані з відсутністю певних термінів або відсутністю їх тлумачення. Для покращення стану справ пропонуються авторські визначення певних термінів та дефініцій. Наприклад, пропонується увести поняття «комплексний критерій оцінки ефективності регулювання» – показник, що визначається як сукупність оцінок ефективності механізмів формування та здійснення регуляторних рішень, що включають у себе їх відповідність політиці регулювання певної галузі господарювання (аналіз процесу управління галуззю, його вдосконалення, синтез нового регуляторного рішення із заданими цілями), контрольованості (можливість втручання у процес регулювання на його різних стадіях із забезпеченням досягнення поставлених цілей), безперервності регулювання (система управління галуззю за допомогою регуляторних рішень має забезпечувати виконання суб'єктами та об'єктами регулювання своїх повноважень і забезпечувати розвиток галузі), раціональності та функціонального призначення.

Запровадження єдиного науково-термінологічного апарату у сфері регуляторної політики є вдосконаленням організаційного та правового механізмів державного управління. Використання цих механізмів дасть змогу фахівцям державного управління, представникам бізнес-середовища та іншим зацікавленим особам і об'єднанням застосовувати одну термінологічну базу у процесі формування, здійснення та відслідковування результатів державної регуляторної політики, що можуть бути використані для державного управління економікою.

Ключові слова: державне управління, механізми державного управління, державна регуляторна політика, понятійно-термінологічний апарат, нормативно-правовий акт, регуляторне рішення.

Постановка проблеми. Історично важливим кроком для України є підписання Угоди, якою передбачається створення зони вільної торгівлі з ЄС. На рівні держави поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі має сприяти створенню більш сприятливого середовища для проведення підприємницької діяльності всередині країни. При цьому Уряд України визначає надзвичайну складність завдань, що стоять перед національною економікою. Адже узгодження національних нормативно-правових актів, які регулюють економічну діяльність, з європейськими стандартами, перш за все, має стимулювати розвиток економіки нашої країни. Тому з метою реалізації визначених цілей в Україні постійно проводиться робота з удосконалення регуляторного середовища. Разом

із тим часткове виконання норм регуляторної політики в Україні органами державної влади або невиконання норм та імітація дотримання вимог Закону України [1] «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» призводить до зменшення ефективності регуляторних рішень та функціонування економіки взагалі. Водночас для забезпечення ефективної регуляторної політики необхідно всім зацікавленим сторонам розмовляти однаковою мовою, використовувати єдиний понятійно-термінологічний апарат. Саме тому удосконалення понятійно-термінологічного апарату державної політики з використанням наукового підходу під час підготовки, ухвалення, контролю за виконанням управлінських рішень на всіх рівнях державної влади

і місцевого самоврядування потребує особливої уваги [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед провідних науковців, що розглядали державну регуляторну політику, можна зазначити З. Варналія [3], І. Колупаєву [4], В. Воротіна [5], Д. Стеченко [6], Н. Осадчу [7], Є. Шулюк [8], О. Кужель, К. Ляпіну, Ю. Єханурова [9], М. Погрібняка [10], Г. Третяк [11], О. Юлдашева [12] та ін.

Незважаючи на велику кількість науковців, що займалися вивченням поставленої проблеми, внаслідок великої мінливості економічного середовища, різного масштабу підприємств (великі, середні та малі), наявності вже запроваджених регуляторних рішень, недостатньо освітленими залишаються питання науково-термінологічного апарату у сфері державної регуляторної політики в Україні. Його удосконалення призведе до побудови єдиного регуляторного середовища у сфері господарської діяльності і покращення ефективності економічної діяльності у всіх сферах економіки.

Постановка завдання. Метою статті є здійснення комплексного аналізу науково-термінологічного апарату, оскільки поняття і терміни є найважливішим інструментарієм будь-якого дослідження. Понятійно-термінологічний апарат (поняття, терміни й категорії) відображає специфіку досліджуваного об'єкта, принципи й методи наукового аналізу. Науково-теоретичне обґрунтування інструментарію регуляторної політики держави має враховувати сучасні умови розвитку економіки та інтеграційних процесів. Тому його осучаснення та понятійне наповнення є першочерговою задачею для ефективного вироблення регуляторних рішень та державного управління різними галузями економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для розгляду державної регуляторної політики, її правового та організаційного регулювання, понятійно-термінологічного апарату розглянемо поняття «політика», «державна політика», її види, форми і напрями.

Політика (грецьке *politike* – мистецтво управління державою) – державні або громадські справи. До сфери політики належать, передусім, участь у справах держави, напрям держави, визначення форм, завдань, змісту діяльності держави [13].

За систематизацією В. Токовенка, політика – це:

- боротьба за виборювання та утримання державної влади;

- використання влади для управління суспільством у загальносуспільних, класових, кланових або особистих інтересах;

- програма дій або утримання від них, спрямовані на розв'язання суспільно значущих проблем;

- система державних інститутів і система недержавних громадських організацій, партій, рухів, які мають на меті вплив на функціонування та розвиток інститутів державної влади;

- напрацювання системи правил гри у суспільстві, законотворчість, націлена на регуляцію суспільного життя;

- теорія, знання про властивості, потреби та інтереси основних соціальних груп, політичних сил, відносини між ними та органами державної влади з приводу влади, власності, справедливості, гуманізму, а також практична діяльність, спрямована на запобігання та розв'язання конфліктів, кризових явищ і досягнення суспільної злагоди, консенсусу між основними політичними силами та соціальними групами [14].

В основі цієї систематизації – уявлення про політику як про діяльність. Ця діяльність спрямована на моделювання іншої (неполітичної) діяльності – об'єкта політичного впливу. Модель бажаного стану об'єкта політичного впливу може інтерпретуватися як політична програма з вирішення справ держави або суспільства.

Одне з фундаментальних досліджень державної політики виконано В. Тертичкою [15]. Він визначає державну політику в широкому розумінні цього терміна як вибір державними інституціями між діяльністю та бездіяльністю щодо вирішення суспільних проблем. Водночас питання регуляторної політики в його роботі практично не розглядаються.

Важливо дослідити співвідношення щодо політики і управління, державної політики і державного управління, політики і правових актів. О. Юлдашев [12] вважає, що політика – це системне управління, тобто таке, що здійснюється в одновекторному напрямі, за допомогою внутрішньо узгоджених між собою рішень (хоча б на рівні цілей), пов'язаних, як правило, в межах цілісної програми. І, навпаки, різновекторне управління, в процесі якого систематично з'являються неузгоджені між собою рішення, характеризує стан, за яким єдиної політики, по суті, немає.

Основними проблемами щодо державної політики, які мали місце у минулому і простежуються нині, є, по-перше, недостатність теоретичних, ідеологічних принципів, теоретико-філософських

засад, стратегічних орієнтирів формування державної політики – розроблення і ухвалення державно-політичних рішень, а по-друге, недостатня розробленість теоретичних засад щодо практичної реалізації державної регуляторної політики, положень методологічного характеру. Необхідно навчитись формувати державну регуляторну політику як систему, задаючи системотвірні ознаки і, найперше, формування понятійно-термінологічного апарату з використанням наукового підходу.

Розкриття теоретичних засад формування і реалізації державної регуляторної політики як інструменту підвищення темпів соціально-економічного розвитку країни великою мірою залежить від аналізу цілої низки пізнавальних і аналітичних завдань, зокрема, уточнення суті, змісту, мети, завдань та інших параметрів поняття «державна регуляторна політика» та її складників, тобто принципів, напрямів, суб'єктів, чинників, засобів, ресурсів тощо.

Щоб забезпечити систематизований і логічний аналіз усіх цих питань і водночас уникнути будь-яких різночитань, надзвичайно важливо з'ясувати зміст основних понять. Адже обґрунтування термінології є різновидом інтелектуального опису надзвичайно складних процесів [16]. У такому контексті вважаємо за необхідне з'ясувати зміст деяких понять.

Історія регуляторної політики – це не історія послідовної державної стратегії, а скоріше, історія реакції на мінливі цілі та вимоги в різних галузях і політичних ситуаціях. Після швидкого зростання сфери і масштабу регуляторних втручань упродовж більшої частини ХХ ст. зміни в економічному середовищі почали чітко виявляти приховані раніше витрати, пов'язані із застарілими та неефективними регуляторними структурами. Проте, хоча проблеми, зумовлені низькоякісним регулюванням, ставали дедалі більш очевидними, реформу постійно відкладали або блокували. Такий стан речей був притаманний не тільки державам із ринковими або перехідними економіками, але й державам із розвинутими економіками та усталеними економічними системами [17].

Складність проведення реформи і невизначеність з її очікуваними результатами були перешкодами на шляху до прогресу. Частково це було пов'язано з політикою уряду, якому не вистачало можливостей координації та планування, необхідних для вироблення «дорожньої карти» реформ. Уряд також мало надавав уваги перегляду, оновленню та усуненню непотрібних або застарілих видів регулювання. Значну кількість видів регу-

лювання, що використовуються сьогодні, запроваджено ще на початку ХХ ст., коли економіко-соціальні умови кардинально відрізнялися від нинішніх.

Регулювання (лат. *Regulo* – приводжу до порядку) – функція управління, що забезпечує функціонування керованих процесів у рамках заданих параметрів [18].

Регуляторна політика – це систематичне розроблення і застосування загальнодержавних засобів та інститутів із метою формування методів використання державою своїх регуляторних повноважень. Це передбачає інтегрування політики конкуренції та ініціативи відкритості ринку у сфері регуляторної політики та зміну культури регуляторних органів завдяки гнучкості та використання підходів, орієнтованих на результат [19].

Регулювання (англ. *regulation*) – функція менеджменту щодо вивчення змін та факторів зовнішнього середовища, що мають вплив на якість управлінського рішення та ефективність функціонування системи, вжиття заходів із доведення (удосконалення) параметрів «входу» системи або процесів у ній до нових потреб «виходу» (споживачів) [19].

Відповідно до чинного законодавства, під **державною регуляторною політикою у сфері господарської діяльності** (далі – державна регуляторна політика, ДРП) розуміють напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією та законами України [20].

Нині в Україні тривають трансформаційні процеси, спрямовані на розвиток ринкової економічної системи, що зумовлює потребу активного регулювання з боку держави. Численними науковими дослідженнями у сфері державного управління доведено, що в країнах із трансформаційною економікою необхідність державного регулювання вища, оскільки самоорганізація (ринок становить класичний зразок самоорганізації) властива досить стійким системам і мало-ефективна в період переходу від однієї системи до іншої, враховуючи, що трансформаційні процеси

ускладнюються загостренням соціальних проблем [21].

Умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих засобів державного регулювання підприємницької діяльності визначаються Господарським кодексом України [22]. Обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності, а також перелік видів підприємницької діяльності встановлюється Конституцією України [23], Податковим Кодексом України [24] та чинним законодавством.

Широкі права в проведенні державної регуляторної політики мають як окремі громадяни, так і суб'єкти підприємницької діяльності, їх об'єднання, наукові установи, а також консультативно-дорадчі органи, що створюються при органах державної влади та органах місцевого самоврядування для захисту інтересів громадян та суб'єктів господарювання.

У Законі України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [20] понятійно-термінологічний апарат у сфері державної регуляторної політики доволі широко розкритий. Однак з 2003 р. минуло вже 16 років, тому цей апарат потребує оновлення, уточнення та осучаснення. Нижче подано кілька термінів, що визначені у цьому Законі.

Так, термін «регуляторний акт» розкривається наведеним нижче чином.

Регуляторний акт (РА) – це [25]:

– прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання;

– прийнятий уповноваженим регуляторним органом інший офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми права, застосовується неодноразово та щодо невідомого кола осіб і який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, незалежно від того, чи вважається цей документ відповідно до закону, що регулює відносини у певній сфері, нормативно-правовим актом.

На жаль, робота більшості справді незалежних неурядових організацій і наукових інституцій, що фінансуються з бюджету, практично не впливає на зміст проектів державних регуляторних актів у

сфері підприємницької діяльності. Нині основне завдання полягає у виведенні державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності на якісно новий рівень – рівень професійної відповідальності, аналітичної чесності, рівень вірності вчених та експертів з економічних питань власним переконанням про напрями проведення різного роду реформ із метою розбудови в Україні високоефективного господарського комплексу.

Відстеження результативності регуляторного акта – заходи, спрямовані на оцінку стану впровадження регуляторного акта та досягнення цим актом цілей, задекларованих при його прийнятті [20].

Перегляд регуляторного акта – заходи, спрямовані на узгодження регуляторним органом прийнятого ним регуляторного акта з принципами державної регуляторної політики [20].

Показники результативності регуляторного акта – показники, на підставі яких у процесі проведення відстеження результативності регуляторного акта здійснюється оцінка стану впровадження цього регуляторного акта та досягнення ним цілей, задекларованих при його прийнятті [20].

Одним із головних інструментів державної регуляторної політики є **аналіз регуляторного впливу (АРВ)**. Згідно з чинним законодавством, АРВ – це документ, який містить:

1) обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта;

2) аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

3) обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики [20].

Іншими словами, АРВ – не просто «додаток» до проекту регуляторного акта. Це інформативно-аналітичний документ, який дає систематизовану оцінку регулюванню, окреслює його позитивний або негативний вплив. Одне з основних завдань підготовки АРВ – визначити ефект від впровадження різних варіантів розв'язання проблеми та вибрати з них найоптимальніший.

Результати АРВ є також основою для проведення відстеження результативності та підготовки відповідного звіту. Загальні вимоги до проведення АРВ встановлено Методикою проведення аналізу впливу регуляторного акта (далі – Методика) [26].

Звіт про відстеження результативності регуляторного акта – документ, який містить дані про

результати відстеження результативності регуляторного акта та про методи, за допомогою яких було здійснено таке відстеження [20]. Для відстеження результативності регуляторних актів можуть бути використані статистичні дані, дані наукових досліджень та результати соціальних опитувань. Виконання заходів із відстеження результативності регуляторного акта забезпечується регуляторним органом, який прийняв цей акт.

Отже, якість АРВ – це своєрідна «візитна картка» регуляторного органу, його звіт перед громадськістю про дотримання під час підготовки проекту регуляторного акта принципів ДРП. Проте, на жаль, процедури підготовки АРВ дотримуються не всі регуляторні органи [27].

Регуляторна діяльність – діяльність, спрямована на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, яка здійснюється регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, територіальними громадами в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами [20].

Центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну регуляторну політику та політику у сфері нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, є Державна регуляторна служба України. І саме на цьому органі виконавчої влади лежить обов'язок осучаснення нормативно-законодавчої бази.

Водночас наявність спеціалізованого законодавства не забезпечує від необхідності удосконалення понятійно-термінологічного апарату у сфері регуляторної політики, в тому числі й осучаснення понять, їх уточнення або додавання нових.

Одним із кроків новацій є запровадження так званого «Тесту малого бізнесу» (М-Тест) розроблено та запроваджено в Україні на виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ст. 378) [28] та Порядку денного асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію (п. 7.7) [29], а також відповідно до норм європейського законодавства щодо МСП, зокрема Small Business Act «Think Small First» [30].

Тест малого бізнесу запроваджено в Україні у 2015 р. нормами нової редакції Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11.03.2004 р. N 308 [31].

Цією ж постановою змінюється процедура проведення аналізу регуляторного впливу, однак деякі дефініції, що перейшли з попередньої Постанови або були означені в новій редакції Постанови, не отримали свого визначення.

Тому пропонуємо авторські визначення таких термінів:

– **«можливість досягнення цілей регулювання»** – *показник, який встановлює в числовій (відсотки) або якісній (так-ні, повною мірою, частково, не досягнуто) формі наближеність отриманих результатів регулювання до тих, що були заплановані при його запровадженні;*

– **«критерії досягнення цілей регулювання»** – *вимоги, що висуваються у процесі оцінки ефективності регулювання, для вимірювання досяжності цих цілей.* Серед критеріїв можна виділити наступний, проте не вичерпний перелік: оцінка можливості впровадження та виконання вимог регуляторного акта, оцінка впливу регулювання на сферу інтересів держави, оцінка впливу на сферу інтересів громадян, оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання,

– **«оцінка можливості впровадження та виконання вимог регуляторного акта»** – *показник, який дає змогу оцінити суб'єктивне чи об'єктивне бажання/небажання суб'єктів регулювання впроваджувати та виконувати норми регулювання, що унормовуються регуляторним актом;*

– **«альтернативні способи досягнення цілей державного регулювання»** – *це дія або комплекс дій, що можуть бути виконані для досягнення поставленої цілі регулювання.* Вибір альтернативи залежить від суб'єкта, що запроваджує регулювання, та від цілей регулювання. Альтернатива дає шанс, але не гарантує без відповідних дій забезпечення результату й адекватності та конструктиву діяльності;

– **«опис альтернативи регулювання»** – *описання в довільній формі із можливим включенням числових показників альтернативного способу досягнення цілей регулювання.* Опис може включати в себе наступні, проте не вичерпні, форми регулювання, зокрема залежно від предмета регулювання: відсутність регулювання (Status quo – збереження діючого регулювання); створення фінансових стимулів (встановлення/зміна податків та зборів, дотації, субсидії, штрафи, компенсації тощо); обов'язкове маркування; обов'язкова звітність; квотування, ліцензування; дозвольні інструменти; заборони; обов'язкове страхування тощо;

– «оцінка впливу регулювання на сферу інтересів держави» – показник, що враховує вигоди та витрати від запровадження регулювання у сфері інтересів держави. Може включати в себе наступні, проте не вичерпні, фактори: вплив на міжнародну торгівлю; вплив на злочинність, зокрема економічні злочини; вплив на корупційні можливості; зміни надходжень до бюджетів усіх рівнів; вплив на тіньову економіку; вплив на обсяги інвестицій, у тому числі міжнародні; кількість суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у певній сфері; вплив на позиції України у міжнародних рейтингах та виконання міжнародних зобов'язань тощо;

– «оцінка впливу на сферу інтересів громадян» – показник, що враховує вигоди та витрати від запровадження регулювання у сфері інтересів громадян та громадських об'єднань. Може включати в себе такі, проте не вичерпні, фактори: зміни споживчого вибору; зміни споживчих цін; вплив на отримання інформації споживачами та їх захист; вплив на зайнятість, робочі місця; вплив на здоров'я, безпеку, права та гідність громадян; вплив на екологію; вплив на гендерний баланс тощо;

– «оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання» – показник, що враховує вигоди та витрати від запровадження регулювання у сфері інтересів громадян та громадських об'єднань. Може включати в себе такі, проте не вичерпні, фактори: вплив на продуктивність та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання; вплив на інновації та розвиток; вплив на доступ до фінансів тощо. Окремо може розраховуватися для суб'єктів великого та середнього підприємництва і для суб'єктів малого підприємництва (у разі, коли питома вага суб'єктів малого підприємництва в загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких впливає проблема, перевищує 10%);

– «комплексний критерій оцінки ефективності регулювання» – показник, що визначається як сукупність оцінок ефективності механізмів формування та здійснення регуляторних рішень, що включають у себе їх відповідність політиці регулювання певної галузі господарювання (аналіз процесу управління галуззю, його вдосконалення, синтез нового регуляторного рішення із заданими цілями), контрольованості (можливість втручання в процес регулювання на його різних стадіях із забезпеченням досягнення поставлених цілей), безперерйності регулювання (система управління галуззю

за допомогою регуляторних рішень має забезпечувати виконання суб'єктами та об'єктами регулювання своїх повноважень і забезпечувати розвиток галузі), раціональності та функціонального призначення.

– «бюджетні витрати на адміністрування регулювання» – показник, що у грошовій формі визначає витрати органу регулювання на адміністрування регуляторного рішення та відповідних йому процедур. Визначається шляхом множення фактичних витрат часу персоналу на заробітну плату спеціаліста відповідної кваліфікації та на кількість суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання, та на кількість процедур за рік. Перелік процедур, вартість яких необхідно враховувати під час визначення цього показника: поточний контроль за суб'єктом господарювання, що перебуває у сфері регулювання, у тому числі камеральні та виїзні перевірки; підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого акта про порушення вимог регулювання; реалізація одного окремого рішення щодо порушення вимог регулювання; оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання; підготовка звітності за результатами регулювання; інші адміністративні процедури (за необхідності);

– компенсаторні механізми виконання регулювання для малого підприємництва – набір коригуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання з метою вирівнювання питомої вартості адміністративного навантаження між суб'єктами великого, середнього та малого підприємництва. Можуть включати в себе такі, проте не вичерпні, компенсаторні механізми (заходи): зміна періодичності надання звітів для малого чи мікропідприємництва, поріг за розміром суб'єкта чи його розміром річного обороту для виключення з-під регулювання, запровадження інших компенсаторів).

Висновки. Провівши наше дослідження можна сказати, що ефективне формування, запровадження та відслідкування результативності державної регуляторної політики неможливе без використання єдиного понятійно-термінологічного апарату, сформованого з використанням наукового підходу та адаптації практичних напрацювань.

У дослідженні представлені складники регуляторної політики держави, які містять організаційні та правові механізми державного управління, методи формування, здійснення та відстеження результатів реалізації державної регуляторної

політики і можуть бути використані для державного управління економікою.

Перспективи подальших розвідок будуть спрямовані на подальше вдосконалення поня-

тійно-термінологічного апарату у сфері державної регуляторної політики, в тому числі й через розширення та осучаснення понять, що вже використовуються.

Список літератури:

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
2. Попова Л.М. Регуляторна політика у сфері підприємницької діяльності в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_4_32.
3. Варналій З.С. Політико-правове регулювання підприємництва в Україні: теорія і практика : монографія. Київ: Знання України. 2005. 345 с.
4. Колупаєва І.В. Інструментарій регуляторної політики держави. URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-4_0-pages-407_417.pdf
5. Воротін В.Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій : монографія. Київ : Вид-во УАДУ. 2002. 392 с.
6. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки : навч. посібник. 3-тє вид., випр. Київ : Знання. 2006. 262 с.
7. Осадча Н.В. Цілі, завдання та принципи регуляторної політики в митній сфері. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. № 1 (19). С. 69–82.
8. Шулюк Є.В. Регуляторна політика держави у забезпеченні системи управління енергозбереженням в Україні : автореф. ... канд. екон. наук : 08.00.03 «економіка та управління національним господарством». Сімферополь. 2012. 20 с.
9. Єхануров Ю., Кужель О., Ляпіна К. Регуляторна політика в Україні: Аналіт. док. для прийняття політ. Рішень. Київ : Ін-т Конкурент. сусп-ва, 2002. Число 2. 104 с.
10. Погрібняк М.А. Механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2008. 20 с.
11. Третяк Г.С. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : ЛРІДУ НАДУ. 2008. 120 с.
12. Юлдашев О.Х. Проблеми вдосконалення державної регуляторної політики в Україні : монографія. Київ : МАУ. 2005. 336 с.
13. Ленин В.И. Ленинский сборник, 1933. Т. 21. С. 14.
14. Токовенко В.В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії : монографія. Київ : Вид-во УАДУ. 2001. 256 с.
15. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи». 2002. 750 с.
16. Шульга Н.Д. Державна освітня політика як інструмент соціально-економічного розвитку України: теоретико-методологічний аналіз : монографія. Київ : НТУ, 2016. 356 с.
17. Neave G. Looking Through the Wrong End of the Telescope. Being Sundry Observations of the State of Academia in the 21-st Century from an Historical Perspective. *Academia in the 21-st Century*. September, 2002. P. 62.
18. Іфтемчук В.С., Григорьев В.А, Маниліч М.І., Шута Г.Д. Генеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність): Терміни, поняття персоналії. Київ : «Магнолія плюс». 2004. 688 с.
19. Радейко Р.І. Регуляторна політика в Україні: особливості формування і тенденції розвитку. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/32936/1/16-100-104.pdf>
20. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
21. Чечель О.М. Принципи та механізм державного регулювання економіки. *Демократичне врядування*. 2014. Вип. 13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_8.
22. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
23. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
24. Податковий Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

25. Дурман М.О. Формування регуляторної політики на місцевому рівні: механізми та чинники змін. *Громадівська модель самоврядування в Україні: колективна монографія*. Херсон. Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С. 2019. С. 517–563.

26. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF>

27. Щодо підготовки аналізу регуляторного впливу до проектів регуляторних актів. URL: http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/shhodo-pidgotovky-analizu-regulyatornogo-vplyvu-proektiv-regulyatornyh-aktiv/

28. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246581344.

29. Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248012532.

30. Small Business Act for Europe. URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

31. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308 : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1151-2015-%D0%BF#n3>

Durman M.O. IMPROVEMENT CONCEPTS AND TERMINOLOGY IN STATE REGULATORY POLICY IN UKRAINE

The article comprehensive analysis concepts and terms in the field of state regulatory policy. Conceptual apparatus (concepts, terms and categories) reflects the specifics of the object under study, principles and methods of scientific analysis. The scientific and theoretical substantiation of the instruments of the regulatory policy of the state must take into account the current conditions of economic development and integration processes. The study presents the components of the state regulatory policy, which contain organizational and legal mechanisms of public administration, methods of formation, implementation and tracking of the results of the implementation of the state regulatory policy. It is determined that, despite the existence of specialized legislation, there are some gaps and imperfections in the scientific and terminological apparatus of regulatory policy, due to the absence or interpretation of specific terms. Definitions of certain terms and definitions are proposed to improve matters. For example, it is proposed to introduce the concept of “complex criterion for the assessment of regulatory effectiveness” – an indicator defined as a set of assessments of the effectiveness of mechanisms for the formation and implementation of regulatory decisions, which include their compliance with the policy of regulation of a particular branch (analysis of the branch management process, its improvement, synthesis new regulatory solution with set goals), controllability (possibility of intervention in the regulation process at its various stages with ensuring achievement of the set goals), continuity of regulation (the system of management of the branch by means of regulatory decisions must ensure the fulfillment of the subjects and objects of regulation of their powers and ensure the development of the branch), rationality and functional purpose.

The introduction of a single scientific and terminological apparatus in the field of regulatory policy is an improvement of the organizational and legal mechanisms of public administration. The use of these mechanisms will allow public administration professionals, business representatives and other interested parties and associations to use one terminological framework in the formulation, implementation and monitoring of the results of public regulatory policy and can be used for public administration of the economy.

Key words: *public administration, mechanisms of public administration, state regulatory policy, terminological apparatus, regulatory legal act, regulatory decision.*